

Kulturdepartementet
ku.remissvar@regeringskansliet.se

Remissyttrande – Konstnär – oavsett villkor? (SOU 2018:23) – Kulturdepartementet Ku2018/00773/KO

Sammanfattning

Region Kronoberg har av kulturdepartementet beretts tillfälle att avge yttrande över ovanstående remiss.

Region Kronoberg ställer sig i huvudsak positiv till utredningens bedömningar och förslag. De synpunkter som lämnas handlar främst om att i den kommande behandlingen av utredningen ta tillvara regionala perspektiv och stärka en konstnärspolitik i hela landet genom kultursamverkansmodellen. Att förbättra villkoren för professionella kulturskapare är en målsättning i *Regional kulturplan för Kronobergs län 2018-2020* och det finns goda grunder för ökad samverkan och dialog mellan stat och region kring en samlad nationell konstnärspolitik.

Synpunkter

Region Kronobergs kommentarer och synpunkter följer samma disposition som betänkandet, med rubriker som är hänvisningar till avsnitt i utredningen.

9.2.1 Motiv och inriktning

Region Kronoberg tillstyrker utredningens förslag på motiv för och inriktning av en ny konstnärspolitik. Av särskild vikt är markeringen av konstens betydelse för enskilda och för hela samhällets utveckling och vitalitet. Region Kronoberg delar uppfattningen att den utgångspunkten motiverar att ansvar för konstnärernas villkor tas inom flera politikområden. De värden konst och kultur kan tillföra i olika förändringsprocesser i samhället bör med rätta synliggöras och stärkas. På regional nivå finns stor erfarenhet av att arbeta strategiskt med konst och kultur som en integrerad del av regional utveckling i stort, processer som kan stödjas ytterligare med en tydligare konstnärspolitik på alla nivåer. Det handlar om att bygga upp och värna en kulturell infrastruktur, att öka medvetenheten om den roll konst och kultur spelar i samhällsbygget och lyfta konstnärernas betydelse för att skapa tillväxt, innovation och attraktionskraft.

Det är också positivt att det av inriktningen framgår att konstnärspolitiken ska bidra till möjligheterna att verka professionellt som konstnär i hela landet. Ur ett regionalt perspektiv är det ett viktigt ställningstagande att konstnärer ska ha samma förutsättningar att verka oavsett var de bor i landet och verka för politiska insatser som på olika sätt stödjer den utvecklingen.

9.4.2 Digitaliseringens påverkan på konstnärernas yrkesutövande

Digitalisering är en viktig fråga för kulturlivets utveckling. Utredningens förslag om att ta fram en samlad strategi för digitaliseringen av den offentligt finansierade kulturen är således välkommet och Region Kronoberg utgår från att man i detta arbete även drar nytta av den kunskap och kompetens som finns på regional nivå. Ett exempel är Region Skåne som tidigt uppmärksammat detta område och genom olika initiativ stimulerat en ökad användning av digitaliseringens möjligheter. För att en samlad strategi ska få fullt genomslag krävs dialog och samverkan mellan olika myndigheter och politiska nivåer inom den offentligt finansierade kulturen.

9.4.3 Uppdrag om kulturella och kreativa näringarna

Region Kronoberg tillstyrker förslaget att ge Tillväxtverket i uppdrag att fortsätta utveckla analyser och strategier för att stärka kulturella och kreativa näringar i Sverige. Det är positivt att de kulturella och kreativa näringarna uppmärksammas som en viktig del av konstnärers arbetsmarknad och att utredningen bedömer att kunskapen om sambandet mellan konst och näringslivsutveckling behöver stärkas. I Tillväxtverkets uppdrag bör även ingå samverkan med kulturmyndigheterna och regionerna med ansvar för regional utveckling. Det bör också övervägas om Tillväxtverket ska ingå i samverkansrådet för kultursamverkansmodellen.

9.4.5 Stärkt arbetsmarknad genom residensprogram

Region Kronoberg delar bilden av att konstnärliga residensprogram stärker konstnärernas arbetsmarknad och samtidigt bidrar till utveckling inom lokalsamhällen och organisationer. Region Kronobergs tidigare arbete med residens har haft goda effekter för såväl enskilda konstnärer, kulturaktörer och invånare i Kronoberg. Intresset för residensprogram som verktyg för lokal och regional kulturutveckling är stort och det vore därför positivt om den satsning på residens på statliga arbetsplatser som utredningen föreslår utformas på ett sätt som även kan främja lokala och regionala perspektiv. Till exempel skulle residens vid statliga myndigheter lokaliserade utanför Stockholm kunna prioriteras och samverkan med lokalsamhället/kommunen efterfrågas.

9.4.6 Offentliga inköp av konst

Region Kronoberg ser positivt på förslaget att fortsätta verka för en procentregeln i samband med offentliga byggprojekt, men vill samtidigt understryka att procentregeln är en av många olika finansieringsmodeller för offentlig konst. Procentregeln bör vara flexibel och anpassas till förutsättningarna. Det huvudsakliga målet bör vara att kommuner och landsting/regioner har fungerande finansieringsmodeller för offentlig konst och att förutsättningarna för offentlig konst på ett tidigt stadium tydliggörs för alla parter.

9.4.7 Konstens behov av mellanhänder

Att stärka de strukturer som finns för att kedjan från konstnär till publik ska fungera är angeläget. Det är glädjande att utredningen framhåller bredden av mellanhänder och dess betydelse och i det sammanhanget föreslår att det statliga anslaget till centrumbildningar höjs. Utredningen lyfter fram den variation av mellanhänder och hur de olika konstområdena är beroende av olika strukturer samtidigt som nya utmaningar växer fram med en alltmer digital tillvaro.

Region Kronoberg instämmer också i beskrivningen av centrumbildningarna och hur de skulle kunna utvecklas. Potentialen hos centrumbildningarna som starka stödstrukturer för konstnärer i regionerna är stor och utnyttjas inte till fullo idag. Genom ett förstärkt uppdrag och ökade möjligheter att delta i lokala och regionala konstnärliga noder kan centrumbildningarna stärkas och få bättre förutsättningar att långsiktigt främja konstnärernas ställning i regionerna. Här kan även samspelet mellan centrumbildningarna och Arbetsförmedlingen Kultur Media förbättras. Med ett uppdrag som är anpassat till de regionala förutsättningarna skulle Arbetsförmedlingen Kultur Media kunna vara ett stöd för centrumbildningarnas arbete.

9.5.2 Konstnärens förutsättningar att verka i regionerna

Region Kronoberg instämmer i utredningens bedömning att förutsättningarna för konstnärer att etablera sig och verka i landets regioner behöver förbättras. Det är positivt att utredningen så tydligt framhåller vikten av att konstnärer ska kunna verka i hela landet och att regionerna spelar en viktig roll som uppdragsgivare, arbetsgivare, bidragsgivare och strukturhållare. Samtidigt borde samspelet mellan de offentliga resurserna öka, inte minst inom ramen för kultursamverkansmodellen. Region Kronoberg tillstyrker flera av förslagen i kapitel 9.5 *Konst i hela landet*, men menar samtidigt att ytterligare insatser vore önskvärda. Skälen för detta beskrivs nedan.

9.5.3 Kultursamverkansmodellen

För Region Kronobergs del stämmer det att konstnärsperspektivet har utvecklats i den regionala kulturplanen sedan införandet av kultursamverkansmodellen. I den gällande kulturplanen är det en målsättning att förbättra villkoren för professionella kulturskapare. Det innebär att finansiering, organisatoriska strukturer och möjligheterna till kompetensutveckling ska underlätta för professionella kulturskapare att verka och livnära sig på konst och kultur. Region Kronoberg har under planperioden successivt ökat insatserna för att stärka den kulturella infrastrukturen, vilket har betydelse för konstnärernas möjligheter att verka i regionen och har också utvecklat metoderna för dialog med fria kulturaktörer och kulturskapare.

Utredningen föreslår att konstnärernas villkor finns med i kommande analyser och utvärderingar av modellen. Region Kronoberg vill dock påpeka att konstnärernas villkor i nuläget inte är en uttalad del av kultursamverkansmodellen och om den ska vara det förutsätter det ökade medel, dvs. att förslaget om förstärkning av resurser till det professionella kulturlivet och konstnärerna i regionerna faktiskt genomförs. I det sammanhanget borde även frågan om en ökad decentralisering av statliga stipendier och projektbidrag till konstnärer och det fria kulturlivet prövas. Det skulle stärka både kultursamverkansmodellen och villkoren för konstnärligt skapande om delar av dessa medel (som idag fördelas av bl.a. Konstnärnämnden och Kulturrådet) ingick i modellen. Det skulle skapa förutsättningar för ytterligare samverkan mellan statlig, regional och kommunal nivå och därmed bidra till utvecklingen av en samlad nationell konstnärspolitik, med tydligare regional och lokal förankring.

Region Kronoberg tillstyrker förslaget om en ändring av förordningen (2010:2012) om fördelning av vissa statsbidrag till regional kulturverksamhet och har inga synpunkter på förslaget till ny lydelse i förordningen. Att den statliga styrningen blir tillitsbaserad, mindre detaljerad och ger utrymme för nya konstnärliga uttryck vore positivt, liksom en uppföljning som främjar kunskapsutveckling. Innan en sådan stor förändring av kultursamverkansmodellen genomförs anser Region Kronoberg att en konsekvensanalys bör genomföras i nära dialog med regionerna.

9.5.4 Kulturarrangörer i hela landet

Kulturarrangörernas betydelse för konstnärernas möjligheter att möta en publik i hela landet kan inte nog betonas. Att ge Kulturrådet i uppdrag att följa upp och redovisa arrangörsledets arbete och göra en fördjupad analys av de villkor som möter konstnärerna är vällovligt, men det behövs också ökade resurser för att förbättra villkoren för arrangörerna i hela landet.

9.5.5 Konstbildningens betydelse

Region Kronoberg instämmer i att den ideella konstbildningen och konstförmedlingen är bärande element för en stark demokrati. Genom att förstärka människors kunskap stärks deras handlingskraft. Komplexa samhällsförändringar gör att det finns ett växande behov av bildning. Region Kronoberg ser positivt på att området tillförs ytterligare medel.

9.6.3 MU-avtalet

MU-avtalet är en viktig del i att ge konstnärer bättre villkor och Region Kronoberg medverkar till att kontinuerliga informations- och utbildningsinsatser rörande MU-avtalet genomförs för institutioner, kommuner och konstnärer i Kronoberg. Detta är nödvändigt för att upprätthålla kunskapen om MU-avtalet hos utställande aktörer. Det är positivt att utredningen föreslår att MU-avtalets betydelse understryks ytterligare, bl.a. genom förstärkta resurser till utställningsarrangörer och främjandeorganisationer. Region Kronoberg vill framhålla vikten av att ökade medel till området även innefattar kontinuerliga utbildningsinsatser.

Ragnar Lindberg
Kulturnämndens ordförande

Christel Gustafsson
Regional utvecklingsdirektör